

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12[—] pengő.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43.916.

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: URAY SÁNDOR.

Nietzsche ideje

Nemcsak Spengler jövendölte meg kísérteties jövőbelátással a mai fejleményeket: a drága európai „keresztyén” kultúrának merő külsőleges, technikai civilizációvá üresedését és lélektelenedését s ennek az Istentől és saját lelkétől elszakadt kultúrának öngyilkosságát. Más, számos — tudatos vagy tudattalan, szándékos vagy szándéktalan — bizonyágtételt is olvashatunk arról, hogy az ember csak addig maradhat meg embernek, míg Isten kezébe fogódzik. Mihelyt eleresztieztá kezét, mihelyt kiesik létének isteni meghatározottságából, *divinitas*-ából, azonnal elveszíti emberségét, humanitás-át is: süllyedni kezd s nem áll meg az állatig, az emberbestiáig. Ez pedig a legveszedelmesebb fenevad, a „felfokozott” fenevad, mert esze és tudománya van a gyilkoláshoz és a pusztításhoz. Ahogy Mephisto mondja: „Er nennt's Vernunft, und brauchts allein, um tierischer als Tier zu sein.”

Most, mikor az emberbestia tervszerűen és hatalmas technikai tudással lerombolja mindazt a kultúrát, mindazt a jót, szépet, igazat és szentet, amit hívó évszázadok, istenképű generációk hosszas munkával, nagy fáradsággal és szent lelkesedéssel építettek: lehetetlen arra nem gondolni, hogy a „megőrült lángész”, Nietzsche mindezt több mint fél-századdal előre megjövendölte. Ő nem élt illúziókban, mint századának a keresztyénségtől eltávolodott más bölcsei. Schopenhauer és Nietzsche, ezek a nagy realisták, a humanisztikus idealizmus rózsaszínű ködét elfújták, a fátyolt, mellyel a felvilágosodás optimista racionalizmusa az ember valóságát eltakarta, irgalmatlan kézzel szétszakították s a felvilágosodott, öntelt, önistenítő ember egész nyomorúságát és kicsinységét, hitványságát és elesettségét, bűnének egész mocskát és tragikumát meglátták és megmutatták. Az élet darwini magyarázatából, az irgalmatlan létért való küzdelem és „bellum omnium contra omnes” gondolatából a végső következtetéseket levonták, mindegyik a maga módján. Negatív apologétáivá lettek a keresztyén igazságnak azzal, hogy — mint mélyreható lángelmék — a keresztyén

hit hiányának összes következményeit átlátták, és világosan megmutatták a filozófiai idealizmus kép-mutatásával szemben, *hová jut el szükségképpen a világmagyarázat és az erkölcs akkor, ha a keresztyén hitet eldobjuk.*

Különösen Nietzsche volt az, aki radikális logikával szemébe mondta kortársainak: ne higgyék, hogy tartósan tovább élhetnek a keresztyén *erkölcsben*, ha egyszer a keresztyén *hittel* szakítottak. Strausz Dávidnak szemére hányja, hogy nem akarja becsületesen levonni hitetlenségének morális következményeit, pedig a keresztyén erkölcsi dogmának — úgy mond — és a keresztyén szeretet érzelmének a keresztyén hitdogma nélkül semmi értelme és semmi alapja sincs. És rámutat arra, hogy a modern átlagember csak azért hiszi azt, hogy keresztyén vallás *nélkül* is élhet, mert nem tudja, hogy volta-képpen még mindig a megtagadott keresztyén vallásból él: tudtán kívül *kölcsönveszi* erkölcsi élete megalapozásánál azokat a meggyőződéseket, melyek egyedül a keresztyén hitben gyökereznek. Azt mondja: ami jó van még bennünk, elmúlt idők érzelmeiből származik; *életünk napja leáldozott*, de még világos tőle az egünk, jóllehet mi ezt a napot már nem látjuk. Bellarmin mondta, hogy Isten néha hitetlenek által is szólja az ő igéjét, lehet-e ennél megragadóbb bizonyágtétel az emberi élet megtagadott Napjáról, Krisztusról? És aztán a lángész könyörtelen következetességével és világosan látásával leírja, megjövendöli, mi mindennek kell későbbben következnie abból s mi minden fog következni abból, hogy a modern európai kultúremberiség eldobta magától Krisztust és az Istent. Idézünk egy töredékéből, melyben arról van szó, hogy „az eszelős ember” fényes nappal meggyújtott lámpással a tömeg közé fut s így kiáltozik: „Istent keresem! Istent keresem!... Hol van az Isten? megmondom! megöltük! ti és én! mindnyájan gyilkosok vagyunk... De hogy tehetjük ezt? Hogy tudtuk eltörölni a láthatárt? Mit tettünk, hogy ezt a földet Napjától elszakítottuk? Hová megy most, s hová megyünk mi? El, el minden napok-

tól? Hát nem sülyedünk egyre jobban a végtelen ürességbe, a semmibe? Van-e még „fent” és „lent”? Nem lett-e hidegebb, nem lesz-e mindig sűrűbb az éjtszaka, nem kell-e délelőtt is lámpást gyújtani? *Nem halljuk-e még a sírásók lármáját, akik az Istent temetik?* Majd látva, hogy nem értik meg, így folytatja: „Tűnikorán jöttem. Ez a szörnyű esemény még útban van, még nem jutott el az emberek füléhez. A villámlásnak és a dörgésnek is időre van szükség, a csillagok fényének is, hogy hozzánk elérkezzék, a letteknek is — noha már-megtetettek — *időbe telik, míg az emberek felismerik és meglátják őket. Ez a lett (az istengyilkosság) távolabb van még tudatuktól, mint a legtávolibb csillagok — és mégis ők már elkövették azt!*” Foerster, a mélyen keresztyén svájci pedagógus azt jegyzi meg Nietzschéről, hogy ő a modern lelki felbomlás mártírja, aki lerombolta azokat a „hazugsághidakat”, melyek a mai lelkiséget még mindig összekötik a bensőleg megtagadott „régí igazsággal”, a keresztyénséggel.

Ma már világosan látjuk, hogy ezek a hidak — a hiányzó hitet pótolni akaró elvek, frázisok és jelszavak — kísértethidak, ködbőlvalók, nem lehet rajtuk járni. Ma már kell, hogy lássa mindenki, milyen következményekhez vezetett az a tény, hogy a modern ember (Nietzschével szólva) megölte az Istent, azaz elszakadt lélekben lelke Alapjától, élete Forrásától, a magát Krisztusban kijelentő igaz Istentől. Hová vezetett az a ma magától értetődőnek tekintett álláspont, hogy az Evangéliumnak, az élő Isten igéjének és törvényének érvényét a *magán-életre* korlátozzák s a *közösség* életében, politikában, diplomáciában, gazdasági és nemzetközi életben *a saját hatalmukat szabadon engedik*. Az a más országokban sokszor felhangzó parancs, az igehirdetők „csak a vallásról” beszélhetnek, mi mást jelent, mint azt a felfogást, hogy a keresztyénség csakugyan *magánügy, a magános lélek ügye és a valóságos élet* — most *valóságos élet* csak az egzisztenciális közösségben van! — *nem szabad hű Igéjének fényébe állítani*. Eppen a *való élet* siklik ki ilyen módon az Ige kontrollja alól. Ennek az „esemény”-nek halál-sugárzása régen elindult, de ma érkezett meg. Hozzánk, a világ mai történéseinek boldogtalan szemlélőjéhez, Nietzsche nem érkezett túlkorán... Mi már jobban megértjük őt, mint azok, akik csak az Antikrisztust látták benne, vagy mint azok, akik eszményükül választották és választják. Tudjuk, hogy miközben tagadott, rombolt s minden értéket átértékelte, közben vérzett és elvérzett a szive... Óh, vajjon a Nap, Kinek ő csak lemenetelét látta, de Kinek diadémusos visszajövetelét az ő negatív próféciája is előkészítette, irgalmasan felragyog-e még a mai emberiségre, hogy a végső katasztrófát elhárítsa?

*Krisztus! Ki vagy Nap és Világ,
Minket sötétségben ne hagyj!
Igaz világosság Te vagy,
Kárhozatra mennünk ne hagyj!*

Szele Miklós.

Nők a genfi konzisztóriumban. A genfi nemzeti protestáns egyház legutóbb olyan értelemben módosította alkotmányát, hogy a konzisztórium tagjai közé ezentúl bizonyos számban nőket is lehet választani. A konzisztórium összes tagjainak száma: 51. Ebből 9 lelkész, 1 theol. tanár és 41 világi tag. Ezentúl a világiak közül 4 tag lehet nő.

Svájci egyházi tapasztalataim

Van egy ország, ahol nincs piszkos falu és a paraszt is elérte a műveltségben, polgári és politikai főnődvényben dán iskolapéldát: ez a kis négy-millió Svájc. Európa tetejének tekintettük egy kicsit már a békében is, s ha ma ezt mondjuk, nem is annyira földrajzi, mint szellemi fekvésére gondolunk. Szenved ebben a háborúban lelkileg és anyagilag, de még mindig békés és boldog szigetként áll a viharzó tenger közepén és hálás a Mindenhatónak, hogy a vést, mely annyiszor körülnyaldosta, tovább vonulni engedte partjaitól. Svájc ma igazán sziget és a szigetlakók nem felejtették el kötelességüket: tudják, hogy önmaguk leleményességére vannak utalva és maguk kovácsolják sorsukat politikai, világnézeti, gazdasági, művelődési tekintetben egyaránt. Ehhez pedig a legcélravezetőbb — Svájc számára az egyedül lehetséges út — a szigorú semlegesség.

Hathónapi genfi és háromhónapi bázeli tartózkodásom alatt, az 1942—43. tanévben állami ösztöndíjjal folytatott theologiai tanulmányaim rendjén igyekeztem minél alaposabban bepillantani a svájci és ezen keresztül a nagyvilág egyházainak gyakorlati életébe, izgató sorskérdéseibe. A svájci egyházi életre egy nagy küldetésnek és misszióknak a kitörölhetetlen bélyege vésődött rá új utakat kereső korunkban. Míg egyfelől lehetőleg nem fogad el semmiféle megkötöttséget sem az állam, sem más külső tényezők részéről (tehát visszautasít bárhonnán eredhető propagandát és a csaknem kantonok szerint különbözőleg, de normális történelmi fejlődéssel kialakult viszonyát az államhoz az egyház cselekvési szabadságának érdekében értelmezi és elmegy a lehetőségek végső határáig), másfelől meg van győződve arról, hogy hazájának és a nagyvilágnak a legnagyobb szolgálatot azzal teszi, ha egyedül Egyház akar lenni, az evangéliumot ismeri el életprogramjának, a születendő új világrend alapító okmányának és törvénykönyvének, és az ő Urára és Fejére, a Krisztusra, mint egyetlen példaképre és vezérre nézve menetel jóban és rosszban egyaránt. Ennek a lángnak elszórt fényeit kerestem csendesnapok, vidéki konferenciák, ökumenikus összejövetelek, missziós hetek, theologiai és lelkészi előadásorozatok és megbeszélések tüzeiben és találtam is számos, igaz, szép bizonyágtételt.

A svájci szigetnek sok kikötője és világítótornya van és az új világ alapjait nagy csendességben, de szorgalmasan rakosgatják. Ahogy a svájci lélek soknyelvűségében, kevertfajúságában, különböző művelődési eredők metszéspontjában egységesnek és éppen ezek által erősnek érzi magát, akárcsak régen a görög poliszok népe egy közös egyetemes görög szellemben — ma e kicsiny, de mégis nagy nép — bár nem gögösen, de azért boldog hangsúllyal úgy ejti ki a „svájci” nevet, mint a barbárokkal szemben ejthették a magukét a hellének. Missziói öntudatuk napról-napra erősödik és megtaláljuk hamar a bűvös szót is: Verschweigerung-nak, elsvájciasodásnak nevezik ezt a fegyvertelen, a szellem és a műveltség erejével ható hódítást. Nemzeti önismeretét, humanitárius felelősségérzetét és távlatokban való gondol-

kozását tekintve, saját megállapításuk szerint, sohasem volt még olyan egységes és mély e nép, mint ma. Svájc missziójáról és küldetéséről beszélnek írók és államférfiak és az új kulturális és szociális világrend alapelveit szerintük már nem kell feltalálni, mert náluk a valóságban megtekinthetők. Svájc és a nagyvilág viszonya a mikrokozmosz és a makrokozmosz arányává egyszerűsödött szemükben: miért ne lehetne ez az egész világ svájci mintára minden nyelvi, faji, vallási, művelődési, szociális stb. különbségei ellenére megbékélt nagy európai államszövetség és világszövetség?

Ebben a tükörben kell szemlélnünk a mai svájci egyházi életet és ennek kisugárzását, az ökumenikus gondolat új virágzását is. Az ökumenicitást a svájci ma nemesak egy szempillantás alatt megérti, hanem közvetlenül át is éli és semmit sem tart természetesebbnek, mint hogy az Egyháznak, a Krisztus testének földi organizmusa megtalálja a részek egybekapcsolásának és áldásos összeműködésének legalkalmasabb módjait. A Genfben székelő egyházi ökumenikus tanács W. A. Visser'Hooft főtitkár vezetésével a legközvetlenebb kapcsolatot tartja fenn a londoni és a stockholmi tanácsokkal, melyeknek új munkaprogramja egy az egész világra kiterjedő új megszabású szervezet keretében teljesen kidolgozva készen áll és csak a hajnalt várják, hogy az aratás elkezdődhessen. Különböző osztályaikban serény munka folyik. Tanulmányozzák a háborús ígéretek, az egyház és a világ és ezen belül az állam egymáshoz való viszonyát és a háború utáni újjárendezés evangéliumi követelményeit. Kifejlett és igen jól működik az ökumenikus sajtószolgálat, mely a háborús nehézségek ellenére is a világ legelgütőbb részeiből több hírt hoz, mint rólunk. Külföldre irányuló hírszolgálatunk megjavítása pedig égetően szükséges lenne, mert Svájc ma a nagyvilág ablaka és éppen eleget tapasztaltam a helyszínen a tájékoztatottság roppant káros következményeit. A holland főtitkár, a svéd tanulmányi osztályvezető, aki nemrégén járt nálunk, a szintén svéd hírszolgálatvezető, és a két amerikai belső munkatárs (az egyiknek, akit Amerikából külön a bibliakiadási, szállítási és a hadifoglyok között való terjesztési nehézségek miatt hívtak be, a felesége magyar) mit sem óhajtottak jobban, mint hogy egyházi állapotainkról minél hitelesebb, minél részletesebb és így megnyugtató képet kapjanak. A problémák közül különösen kettő volt állandó kérdezősködés tárgya: az egyház és az állam viszonya hazánkban és a zsidókérdés megoldása elvben és gyakorlatban. A kettőt eddig együgyűen az elhomályosított szemüvegen át nézték, mostmár két különbözőn, de a mi sajátos történeti helyzetünk okairól és valóságos alapjairól még mindig nincs tiszta képünk, a zsidókérdést pedig nem tudják a benne rejlő politikumtól elválasztva szemlélni. Vajúdó korunk felszínéről nézve talán legszembetűnőbb problémái ezek, s igen fontosak az ökumenikus összhang kialakításában, de az egyháznak nem szabad elfelejtenie, hogy ő Krisztus teste és mint ilyen organizmusnak megvannak a maga saját élettörvényei, belső tevékenységei és önnön nyomasztó problémáinak a megoldására törekszik elsősorban. Sokat hallottunk odakint a gyülekezetek hitvallóulásáról, de a mi belső életünkről, az állandó lassú magyar reformációról (mert hisszük, hogy ez

megvan) csak úgy hallomásból sejtenek valamit. Nem tudnak arról, hogy nálunk misszió is van (de miért nincs intézményes külmisszió?) és még kevésbé arról, hogy nálunk milyen komoly és önálló eredményeket produkált theologiai tudományosság virul (mivel nem ismertetjük és nem fordítjuk le őket). Igyekeztünk bő magyarázatokkal szolgálni, eszmecseréket életre kelteni, úgyhogy az érdeklődés állandóan növekszik. Már itthon ért a hír, hogy az ökumenikus tanács hajlandó lenne 8—10 éves általános ismertetést megjelentetni a mai magyar református egyház helyzetéről és életéről is.

A mai svájci theologiai helyzetet ily szűkre szabott keretben éppen csak vázolni lehet. Tudjuk jól, mily sokféle theologiai és egyházi-világnézeti álláspont küzd egymással ma is csaknem kantononként és egyetemenként, sőt professzorokként váltokozva, úgyhogy igen merev és hálátlan osztályozás lenne az egyszerű liberális és nemliberális elkülönítés. Ahol egyik sarkon a német, másikon a francia theologia talált mindig tárt kaput; ahol az egyház és az állam (a kanton) a legkülönbözőbb történelmileg kialakult viszonyban élnek egymással igen változatos típusokat és határeseteket mutatva; ahol a professzorok, kiválóbb prédikátorok és egyházi vezető emberek nemcsak a saját belső külföldjüket, hanem legalább is Német- és Franciaország theológiáit is bejárták és járják állandóan, és egyéni rendszerük megteremtésében igen erős tanhagyományokat kell figyelembe venniük, ott nem csoda, ha az egyes tudósok, mint a szívárvány színei helyezkednek el egymás mellett. Ennélfogva egészen érthető, hogy Genfben a dogmatika még ma is tisztán liberális, századvégi francia (és egy magántanár 1942-ben kiadta a XIX. századi francia protestantizmus történetét, egy lausannei pedig a svájciét), de a gyakorlati theologia és az újszövetség már dialektikus tájékozódású, míg a többi tudományágak mintegy lépcsőzetesen foglalnak helyet a két véglet között. A szélső pontot a dialektikusok felé megtaláltuk az ökumenikusok főtitkárának magántanári előadásában, ahogyan az egyház és a világ viszonyát eschatologizálta.

Bázelben a dialektika theologia virágkorát üli, de mint minden virágkor, ez is szétesés, hanyatlás felé mutat. Mindenkiről el lehet mondani, hogy dialektikus, de sokkal kevésbé azt, hogy barthianus. Barth Károly maga is egyfajta feloldódáson esik át napjainkban és míg eddig elvetette, legalább is elvileg, az intellektus primátusát a hit fölött, most újabban valamiféle gyakorlati józan ész segítségével hívásával boncolja szét a kegyelmi kiválasztás és a predestináció kálvini definícióit dogmatikája legutóbbi kötetében, 1943 májusában pedig a theologusok országos konferenciáján már fennen hirdette a gyermekkereszttség elvetését. Ez utóbbiról nem volt nehéz a helyszínen megállapítani, hogy az öntudatosan vállalt kereszttség (mintegy a konfirmáció megfeleléseként) sem pótolhatná a hiányzó egyházfegyelmet és a gyakorlat egészségesebbé tétele címén nem lehet elvetni a gyermekkeresztséget, melyet a konferencia ellenszónoka bibliai, kálvini és hitvallási alapon szemünk előtt szépen felépített és jól megfundált. A predestináció megítélésénél pedig jól tesszük, ha meghallgatjuk Brunner Emilnek 1943 július közepén a Zürich kantonbeli lelképásztó-

rok továbbképző konferenciáján tartott előadását is, hogy meglássuk: a predestinációnak nemcsak egyik félgömbjét, a kegyelmi kiválasztást kell a kijelentés világosságában vizsgálgatnunk, mint Barth teszi, mert az utolsó ítéletnek és az örök kárhozatnak is megvan a szilárd fundamentuma az Igében és ezt nem szabad kicsinyelnünk, vagy hátrábbtennünk. Kálvin e kettőt a maga zsenialitásával eggyé öntötte a predestinációban s most nem a tartalom, hanem az összekapcsolás komoly hitet próbára tevő, meg-hökkentő formája ellen hallatszanak hangok. Kétség-telen, hogy a barthi fővonal végső állomásán új mellékvonalak ágaznak el ismeretlen csúcsok felé s mire a mester maga is feljut a legmagasabbra, háta mögött és alatta megváltozik a táj. Barth nem akarja elengedni a naturális teológiával való végső leszámolást és dogmatikájának következő, a terem-tésről és a bűnbeesésről szóló kötetét eljegyezte ennek a küzdelemnek és ennek a célnak. Ugyan-akkor azonban a svájci liberális teologia berkeiben sem hallgatnak és a barthi dogmatikához méltó vaskos kötetek jelennek meg állandóan ellene Lau-sanneban, Köhler Ludwig a zürichiek nevében tett hitet a józan szabadelvűség szükségessége mellett (melynek méregfogát Barth éppen azzal akarja ki-húzni, hogy lehetőségig szintén alkalmazza), Bazel-ben pedig az ellentét az új énekeskönyvvel kapcsolat-ban már ki is robbant és a szabadelvűek elérték azt, hogy a megjelent próbakötetben sok énekkel szere-peljenek.

Bármennyire ellentétes és ki nem hült színekben játszó is e mai svájci teológiai pillanatkép, egy nagy közös vonás mégis jellemzően ütközik ki belőle és egységessé teszi az ábrát: minden ellentétben felül svájciak ők és ez a hang megkülönbözteti őket minden mástól. Mindent, ami extra Helvetiam történik (mint pl. Bultmannak az egzisztenciális filozófia szárnyain oly messzire kalandozását, egészen az Entmythologisierungstheorie szemléletéig) tudomásul veszik, de nem foglalnak állást a kérdésben abban a meggyőződésben, hogy e háború szükségképpen sok mindent felszínre vethet egyházban és teológiá-ban, ami a krízis és nem a maradandóság, a meg-oldások lapjaira tartozik. Az egyes rendszereken belül észlelhető oldódás és keresgélés mellett ez a be-felé való elszigetelődés a mai svájci teológiai irá-nyok közös magatartása. Ám egyiket sem szabad rossz értelemben vennünk: a fokozott munka, a mélyebbre hatolni igyekvő vizsgálódás és az ön-magukba nézés termékei ezek, melyek mindenkor és minden teológiára kötelezők s Svájc ebben is csak követendő példát mutat a nagyvilágnak. Dol-gozik és viaskodik, mert önmagánál nagyobb célra tekint. Hisz egy új nagy szintézisben, melyet hely-zeti előnyei segítségével ő könnyebben valósíthat meg és belül reformálni akar, hogy kifelé missziót kezdhesen.

Barth Károly azzal a tervével a háború elején, hogy Svájcot az evangélium arénájává és palesztrá-jává tegye, ahol a szabadság éltető levegőjében az evangélium igazságait el lehessen mennydörögni ország-világ felé és ennek nyitányát egy nagyszabású nyilvános egyetemi előadásában Genfben meg is zendítette, nem talált tárt karokra a politikai ható-ságok részéről s így Svájc békességének érdekében kissé mérsékelnie kellett missziós hevét. Ám azért

állandóan fürkészi a hajnalhasadás és az ébredés jeleit s az egyházak jelenéről és jövőjéről írott tanulmányával magára hívta Amerika figyelmét is. A nyár elején a Columbia egyetem az egyházak aktuális problémáinak megvitatására rendezett kon-ferenciájára Barthot is előadónak szemelte ki, ő azon-ban a kérést örömmel fogadván, előadását a háború utánra halasztani óhajtotta. Mi, magyarok, részben örülhetünk ennek, hogy így előszóval nem hangzott el rólunk az egész világ előtt az a — inkább tájéko-zatlanságból, mint másból — nagyon élesre sikerült nyilatkozat, melyet egyházunk jelen céljáról (azóta meghallott, sikerült helyreigazításaink és magyará-zataink folytán szerző által remélhetőleg revideált) egy körmondatban remekbe kerített. A tanulság megszívlelésével ne késlekedjünk és lássuk tisztán, hogy mennyire nem ismernek bennünket és mennyire minket is svájci mentalitás szerint mérnek a legjobb ítéletűek is élet- és halálkérdéseinkkel való vivódá-sunkban. Amit a svájciak tudnak rólunk, ma azt előbb-utóbb meg fogja tudni az egész világ. Keller Adolf professzor, Genfben az Europäische Zentral-stelle főtitkára, egy évvel ezelőtt tért haza két éves amerikai tanulmányútról és ma épolyan híd az Egyesült Államokba, mint az ökumenikusok Anglia felé.

ifj. Dr. Varga Zsigmond.

(Vége következik.)

I R O D A L O M

Református Hiszekegy. Dr. Victor János orszá-gosan ismert és elismert neve felment attól, hogy könyvéről, melynek címe a cikk címe, *méltatást* írjak, mivel sem a szerző, sem a könyve nem szorul rá a dicsőretre. De felment a *kritikától* is. Természe-tesen mindez nem azt jelenti, hogy „csak hódolat illet és nem bírálat” — akár a szerzőre, akár egészen kivételesen értékes könyvére gondolunk —, de jelenti ez az álláspont azt, hogy széles körökben a gyanúsán értelmezett „dogmatika” (alatta elvont elveket és szószálhasogatásokat értenek helytelenül) és a prospektusokban előre hirdetett „népies” (tévésen felhígított és tartalmatlan jelzőnek vélik) jel-zőnek igazi értelmét vegyük itt s így álláspontunk azt is jelenti egyben, hogy a „Református Hiszekegy” tartalmánál és előadásformájánál fogva is olyan könyv, amelyre a legnagyobb gyakorlati szükség volt s amelyért minden olvasója igen hálás lehet és lesz is.

Magyar református teológiai irodalmunk rend-szeres teológiai művekben elég szegény. A meg-lévővel szemben is a lelkipásztorok többségénél az a panasz, hogy nagyon doktrinér, gyakorlati hasznát nemigen lehet venni. (Nem itt a helye annak, hogy az elmélet és gyakorlat ilyen szembeállítására mennyire téves és helytelen). Victor János jelen könyve egy-részt a legtisztább teológia, másrészt a leggyakor-latibb könyv, hiszen szerzője is lelkipásztor s a könyv először bibliakörben és szószéken, csak aztán az íróasztalnál született meg.

Maga a könyv, a Credo, intelligens emberek részére való magyarázása. Érzi ugyan a szerző, hogy a Hiszekegy ökumenikus keresztyén kincs,

amely összeköt más felekezetekkel is. De ugyanakkor: úgy magyarázza a Hiszekegyet, ahogy református keresztyén ember érti azt, „vagyis háttérül csak a Bibliát állítjuk oda és nem is akarunk benne mást látni, mint annak a hitnek rövidre fogott megvállását, amelyet a maga teljes gazdagságában voltaképpen a Bibliából meríthetünk... A „református Hiszekegy“ sem más, mint ilyen, kizárólag a Biblia alapján értelmezett Hiszekegy“ (12. l.). Nem apologetikus vagy polemikus tehát az előadásformája sem, a tartalma sem: nem más nézetének a támadása, hanem a mi hitünk megvallása és kifejtése a cél.

Tartalma más nem is lehet, mint a Hiszekegy minden egyes tételének kifejtése. Meglepődve látjuk itt, hogy ebben az ősi hitvallásban mennyire benne van az egész dogmatika: a hit és a Szentháromság tana, az ember és az Isten viszonya, az önmagát kijelentő Isten, a gondviselés és a csoda kérdése, a bűn valósága, a predesztináció mélysége s az ebből folyó hősi élet, a teljes christologia és kegyelemtan, a halál valósága és a feltámadás bizonyossága, a bűnbocsánat és megigazulás s az egész via salutis, a Szentlélek valósága és munkája, a sákramentumok, a gyülekezet élete és a hitvalló élet, egyházfegyelem és szolgálat, oldás és gyónásprobléma... Lehetne még folytatni tovább is. Mindez természetesen beleépítve a Hiszekegy megfelelő cikkelyébe.

Hitvallásunk alapján református keresztyén hitünk minden szépségét és minden mélységét világosan, a mai kor nyelvén, tiszta bibliai alapon tárja fel a szerző. Intelligens gyülekezeti tagoknak, hitvalló presbitereknek, hozzánk meggyőződésből térőknek melegen ajánljuk, de elsősorban mégis önmagunknak, mivel kivételesen meggazdagító könyv ez.

Végezetül megemlíti még, hogy a Traktátus Vállalat (Bp., XI., Lágymányosi-u. 21/a) igen jó úton jár és nagy szolgálatot végzett, hogy ezt a könyvet kiadta.

Szabó Gábor.

Magyar önismeret. A közeljövőben a sepsiszentgyörgyi Jókai-nyomda kiadásában jelenik meg *László Dezső* lelkipásztor, országgyűlési képviselő *Magyar önismeret* című könyve. A könyv a szerző nemzetpedagógiai és nemzetpolitikai cikkeinek és tanulmányainak első gyűjteményes összefoglalása. A könyvben az irások kerülnek össze, amelyek a legtöbb segítséget nyújthatják azoknak, akik ma komolyan foglalkoznak a magyar sors és a magyar haladás alapvető kérdéseivel. A körülbelül tizennégy éves könyv ára előfizetőknek 10 pengő, bolti ára 14 pengő. Előfizetési jelentkezéseket a cím pontos feltüntetésével elfogad Jókai-nyomda, Sepsiszentgyörgy.

HÍREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

BEREGI EGYHÁZMEGYE.

Megalakult a Beregi Egyházmegyei Nőszövetség. Folyó hó 5-én Beregszászban tartotta alakuló gyűlését a Beregi Református Egyházmegyei Nőszövetség. A gyűlésen Bary Gyula esperes elnökölt. A Nőszövetség törekvéseit Pilder Mária tanárnő konvinti kiküldött ismertette. Rajta kívül Zimányi József egyházmegyei missziói lelkész szolgált. Az alakuló közgyűlés egyhangúan választotta meg a vezetőségét, amelynek élén Bary Gyuláné elnök áll. Titkár: Váczy Margit nagyberegi tanítónő, míg a választmány tagjai: Cserepes Gyuláné, Kiss Lajosné, Korláth Gyuláné, Kovács Józsefné és Szutor Jenőné.

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

Makói hírek. Az év elején megejtett tisztújítás rendjén az egyház főgondnokává, nagy egyetértéssel Dr. Joó Imre vármegyei tisztifőorvost választották meg. Az egyház népmozgalmi adatai 1943-ról a következők: Kereszteltettek: 106 fi, 118 nő, összesen 224. Ebből törvényes 101 fi, 110 nő, összesen 211, törvénytelen 4 fi, 9 nő, összesen 13. Egyházi áldásban részesült: 64 tiszta, 47 vegyespár. Ebből javunkra kötött egységet: 37, nem kötött egységet 10 pár. Az állami anyakönyvi hivatal adatai szerint házasságot kötött: tiszta református pár 70, vegyespár 108. Javunkra kötött egységet 43 pár, kárunkra 41 pár, nem kötött egységet 24 pár. Tehát református egyházunk szertartása szerint egyházi áldásban nem részesült 67 pár, egyházi áldásban egyik egyháznál sem részesült 26 pár. Eltemetettek 101 fi, 111 nő, összesen 212. Egyházunkba tért 2 nő. Egyházunkból kitért 1 fi, 3 nő, összesen 4.

A szegedi Egyházi Híradó közli a szegedi református egyház 1943. évi statisztikáját. Ebből közöljük az alábbi adatokat: Születés: 55 fiú, 60 leány, összesen 115. Felvétel keresztteltünk: 2 nő. Összesen keresztteltünk: 117. Az összesből törvénytelen: 16, 13,5%. Házasság: Tiszta református pár: 13. Vegyesvallású pár: 48. A mi templomunkban összesen esküdt 61 pár, a 48 vegyesvallású párból 36-an református egységet adtak: 75%. Halálzás: 51 férfi, 33 nő, összesen 84. 1 éven aluli csecsemő 8. 6 éven aluli gyermek 3. A halottak száma összesen: 95, ebből 6 éven aluli gyermek és csecsemő 11, 11,5%. Betérés: Róm. kath. férfi 5, nő 12, összesen 17. Felekezeten kívüli férfi 2. Baptista férfi 1. Gör. kel. férfi 1. 7 éven aluli gyermek 6. Az összes betértek száma 27. Kitérés: Róm. kath. férfi 7, nő 10, összesen 17. Az állami anyakönyvi hivatal adataival egybevetve a mi feljegyzéseinket, kitért, hogy Szegeden az 1943. esztendőben a mi egyházunkat érintő házasságkötés történt 133 esetben. Egyházunk kárára adtak 38. javára pedig 46 vallási egységet: 33 esetben nem kötöttek ú. n. reverzálist; 16 esetben pedig úgy a völegény, mint a menyasszony reformátusok voltak.

Emléktáblaleplezés Kisteleken. A 93 esztendőt élt Keresztes Nagy Antal gyógyszerész még életében református imaház céljaira egyházunknak adta beltelkes házat. Most a presbitérium emléktáblával jelölte meg a kegyes adakozó emlékét. Az ünnepség azzal kezdődött január 16-án, hogy az egyházmegyei elnökség vezetése mellett a presbiterek a Köztemetőbe mentek, ahol Teleki Sándor lelkész bibliaolvasása és imája mellett elhelyezték Istenben boldogult Keresztes Nagy Antal síremlékén a presbitérium koszorúját. Az istentiszteletre teljesen megtelt az imaház. Harsányi Pál esperes végezte a szolgálatot, ki igehirdetésben hatalmasan mutatott rá arra, hogy milyen sokat tanulhatunk az agg Simeon életéből. Istentisztelet után a diszközgyűlést Teleki Sándor lelkész nyitotta meg s átadta az elnöklést az esperesnek. Harsányi Pál esperes szeretettel üdvözölte a kegyeletes emlékezésre összegyűlt diszközgyűlést, az örökhagyó rokonait, élükön elnöktársát, Dr. Széll Gyula egyházmegyei gondnokot, a róm. kath. egyházközség elnökét, a hatóságok és testületek képviselőit, a presbitereket és ünneplő gyülekezetet. A távollévő rokonok üdvözlő sorainak felolvasása után Dr. Nagy Sándor főgondnok mondott mélyenjáró megemlékezést Keresztes Nagy Antaltól. A megemlékezés után Gáll Sándor presbiter a kisteleki hívek nevében az emléktáblát gondozásra átvette. Esperes úr imája után Dr. Széll Gyula egyházmegyei gondnok zárta be a gyűlést, hangoztatván azt a meggyőződését, hogy amikor Keresztes Nagy Antal hagyományával erősítette a református egyházat, tette ezt azért is, hogy azon a helyen bástyát állítson a magyarságnak. A szép ünnepség a Himnusz elénekülésével ért véget.

BIHARI EGYHÁZMEGYE.

Nagyvárad népmozgalmi adatok 1943-ról. Született és megkereszteltett: fi 303 törvényes, 44 törvénytelen, együtt 347; nő 274 törvényes, 42 törvénytelen, együtt 316. Összesen 663 (1942-ben 685). Házasságot kötött egyházilag: 131 tiszta pár, 87 vegyespár. Együtt 218 pár. (A nyolcvanhét vegyespár megoszlása: református völegény más-vallású menyasszonyt vett el, róm. katolikust 30, görög-keletit 4, gör. katolikust 2, evangélikust 1; református menyasszony más-vallású völegényhez ment, róm. kath. 35, gör. kath. 9, evang. 4, baptista 1, gör. keletihez 1 esetben.)

Az állami anyakönyv szerint : házasságot kötött tiszta pár 187, vegyespár — ahol az egyik fél református — 276. (Református vőlegény elvett másvallású nőt, róm. kath. 95, gör. kath. 11, evang. 4, gör. keletit 5, baptistát 1, felekezetenkívülit 1; református menyasszony másvallású vőlegényhez férjhez ment, róm. katolikushoz 123, gör. katolikushoz 16, evangélikushoz 2, gör. keletibe 9, baptistához 8, unitáriushoz 1 esetben.) A *vegyesházások a születendő gyermekek vallására megegyezést kötöttek*: a református egyház javára 112 esetben, a református egyház kárára 97 esetben. A református egyház javára adott reverzálist, róm. kath. 74, gör. kath. 19, gör. kel. 13, evang. 4, baptista 2 esetben. A református egyház kárára adott reverzálist, 33 vőlegény a róm. kath., 1 gör. kath., 1 az evang. egyház; 59 menyasszony a róm. kath., 2 az evangélikus, 1 az unitárius egyház javára. *Meghalt és egyházilag eltemetett*: 266 fi, 218 nő, együtt 484. (Tavaly 706.) Ebből idegen illetőségű kórházi halott 41 fi, 36 nő, együtt 77; helybeli halott 225 fi, 182 nő, összesen 407. *Áttért hozzánk*: 51 fi, 54 nő, együtt 104. (Római kath. vallásról 5 fi, 17 nő, gör. katolikusról 7 fi, 13 nő, gör. keletiről 20 fi, 11 nő, izraelita 17 fi, 8 nő, evangélikus 1 nő, baptista 2 fi, 2 nő, felekezetenkívüli 1 nő.) *Kitért tőlünk*: 22 fi, 35 nő, együtt 57 (róm. katolikusnak 17 fi, 31 nő, gör. keletinek 2 fi, 1 nő, evangélikusnak 1 nő, unitáriusnak 2 fi, baptistának 1 nő, izraelitának 1 fi, gör. katolikusnak 1 nő). *Konfirmált*: 235 fi, 111 nő, együtt 346.

Vitéz es. Nagy Dániel ottományi lelkipásztor, tartalékos százados, jan. 2-án a Biharvármegyei Vitézi Szék nagyváradi hivatalos helyiségében vitéz Gödry János vezérőrnagy, székkapitány kezébe letette a vitézi esküt.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Sárrétudvari. Az új esztendő új belmissziói munkával kezdődött a sárrétudvari egyházban: megalakult a Református Nőszövetség 55 taggal, melynek a lelkipásztor felesége, Bárdos Lajosné a vezetője. Az egyesület célja a lehető legaktuálisabb: a fonás és házi szövés felújításával a község lakosságának a ruházati cikkeivel való önellátásra nevelése, továbbá a rászoruló szegény testvéreknek ilyen munkákból eredő ruhafélékkel való megsegítése. Minden szerdán délután fonó-szövő összejövetel van. A kezdeményezés faluszerke nagy érdeklődést váltott ki, úgyhogy a tagok száma, a munkában aktíve résztvevők tábora egyre nő. Minden második vasárnap délután pedig önképzőköri gyűlést tartanak, ahol a szavalók, előadók a tagok sorából kerülnek ki. A nyilvánosság előtt jan. 30-án fog az egyesület megjelenni egy templomi vallásos-est műsorával, melynek előadója Orsós Erzsébet, a Lórántffy Zsuzsanna Egyesület titkára lesz. Budapestről.

A Keresztyén Ifjúsági Egyesület és a Leányegyesület együttesen egy nagyon jól sikerült műkedvelői előadást rendezett január 9-én. A sikeren felbuzdulva, az előadást közkívánatra jan. 16-án megismételték. A kiemelkedő szám Dr. Karácsony Sándor: Lányok ülnek a fonóban c. népies jelenete volt, amelynek eredeti népdalai, játéka az előadás után is maradandó nyomot hagytak a hallgatókban. A főnőjelenet időszerűsége hálás alkalmat adott a gyülekezet emlékeinek feidezésére és a fentemlített szokások felelevenítésére.

Az előadás jövedelméből 151-20 P-t a Levente Egyesületnek, 75-60 P-t a helybeli hadigondozott testvéreink segélyezésére adtunk, a megmaradó jövedelemből háromnyolc vásárolt a két egyesület.

Az ifjúsági és leányegyesület lelkes tábora a hetenként szokásos bibliatanulmányozó gyűlésen kívül nagy számmal (100-an) látogatja a vasárnap délutáni *játszóórákat*, melyek egyre nagyobb vonzóerőt gyakorolnak s a kívülállókból sok tagot toboroznak az egyesületeknek. Legközelebb január 14-én rendeznek a létesítendő Gyülekezeti Ház javára.

HEVESNAGYKUNSAGI EGYHÁZMEGYE.

A **tiszaszöllösi egyház Nőegylete** a Leányegylet segítségével 1943 december 26-án műsoros estéllyel összekötött szeretetvendégséget (tea-estélyt) rendezett s olyan nagy érdeklődés mellett, hogy a Szövetkezet nagytermébe fele sem fért be az odatóduló közönségnek. Volt ima, bibliamagyarázat, továbbá alkalmi szavalatok, karénekek, kis szindarabok szerepeltek a műsoron. Az egész estély a karácsony tiszta szépségétől besugárzott, családias, meghitt, derűs hangulatban, áldott hatást keltve folyt le. Felejthetetlen élmény volt minden résztvevő számára, akiktől 602 P jött be a Nőegylet pénztárába.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

Népmozgalmi adatok a németi református egyházban. Született 72 fiú és 75 leány = 147. Ebből helybeli 63 fiú és 68 leány = 131. Kórházi idegen 9 fiú és 7 leány = 16. Valamennyi szülőttől törvényes 66 fiú és 68 leány = 134, törvénytelen 6 fiú és 7 leány = 13. Több a nálunk keresztelt szülőtt a multévinél 9-cel. A mi adatainkhoz számolandó még a szatmári részen keresztelt és anyakönyvelt németi illetőségű 6 fiú és 10 leány = 16. Vagyis egyházközségünk összes szülőttje 78 fiú és 85 leány = 163 szülőtt. Több a multévinél 3-mal. Konfirmált 14 fiú és 12 leány = 26. Kevesebb a multévinél 16-tal. A lecsökkent létszámnak az a magyarázata, hogy konfirmálandó gyermekeink nagyobbára a szatmári középiskolák növendékei és így ott konfirmálnak. Megesküdött nálunk 25 tiszta és 17 vegyes- = 42 pár. A vegyesházásoknál másvallású 8 férfi (1 ev., 4 rk., 3 gk.) és 9 nő (2 rk. és 7 gk.) Több a nálunk esküdötték száma a multévinél 16-tal. Úgyde a szatmári egyháznál esküdött németi illetőségű 6 tiszta és 8 vegyespár. Vagyis egyházközségünk összes megesküdöttje 31 tiszta és 25 vegyes = 56 pár. Több a multévinél 4-gyel. Csak az államnál kötött házasságot egyházközségünk részéről 2 tiszta és 24 vegyes- = 26 pár. Több a multévinél 6-tal. Javunkra kötött reverzálist az egyházunkhoz tartozó összes vegyesházásokból 20 pár (1 ev., 7 g., 12 rk.), kárunkra 12 pár (4 gk., 8 rk.). Nem kötött megegyezést 17 pár. Áttért hozzánk 9 férfi és 9 nő = 18. Az áttértek előbbi vallása: 13 gk., 3 rk., 1 g. kel., 1 izr. Kitért tőlünk 3 férfi és 3 nő = 6. Kitért tőlünk 6 rk., 1 ev. vallásra. Meghalt 72 férfi és 57 nő = 129. Ebből helybeli 46 férfi és 41 nő = 87. Kórházi idegen 26 férfi és 16 nő = 42.

K R Ó N I K A

A REFORMÁTUS NŐSZÖVETSÉG egyházkerületi szervezete folyó évi február hó másodikán alakult meg a debreceni Kollégium kistanácertermében. Főtiszteletű püspök úr széleskörű értekezletet hívott össze e célból, melyen résztvettek a már megalakult egyházmegyei nőszövetségi szervezetek képviselői, illetve elnökei, valamint Debrecenből azok, akik a missziói munkában órállók és irányítók. Az egyházkerületi szervezet megalakítása megtörtént. Ez alkalommal nagyrétű irányító előadások és kijelentések hangzottak el, amelyekről a Debreceni Protestáns Lap legközelebbi számában részletesen be fogunk számolni. Ezekre az elkövetkezendő írásokra már most felhívjuk olvasóink szíves figyelmét.

D. Dr. RÉVÉSZ IMRE PÜSPÖK ELŐADÁSA NYÍREGYHÁZÁN. Nyíregyházáról jelentik: *D. Dr. Révész Imre püspök, mint a nyíregyházi Kálvineumok igazgatótanácsának elnöke, egyházkerületének számtalan gondja közepe minden évben szakít egy-két napi időt arra, hogy a Leánykálvineumban folyó nevelői munkát ellenőrizze, tanácsaival, evangéliumi szolgálataival előres segítse. Ilyenkor minden évben alkalmat keres arra is, hogy a szélesebbkörű nyilvánossághoz szóljon. Ez alkalommal szerdán, 26-án délután fél 6 órakor a református egyház gyülekezeti házában nagytermében tartott előadást. Előadásának címe: „Válság idején, magányban.” (Gondolatok Arany János két költeményéhez.) Az előadás mellett a Kálvineum tanítónőképzőintézetének énekkara szerepel a vallásos délutáni műsorán.*

Dicséretmondó Nagy Istvánról szóló multkori (4. szám-beli) cikkünkhöz Gulyás József, a tudós egyetemi magántanár a következőket jegyzi meg: „Nagy István énekiról szólva, a Debreceni Protestáns Lap 1944. évi 29. lapján R. I. említést tesz az Egyházi Almanach 1833-i adatáról azzal, hogy nincs ideje utánanézni az adatnak. A Theol. Szemle V. évfolyamában (1929) 348. lapján már erről szó volt. Az Egyházi Almanach 212. lapján a Nagy I. születéről ezek olvashatók: „...Született igen tisztességes szülőktől, kik iránt a sors, ha egyáltalán nem, annyira egész bizonyosan igen kedvező volt, hogy e fiút nekik adta. Gyermekegében szülei házában a kegyességben neveltetett. Édesanyjának kedves könyve volt a „Liliomok völgye” (Gebhard-

Inezédi műve). Szülőitől iskolába küldetett. Ebben tehát nincs szó arról, hogy szülei ispotálybeli koldusok lettek volna. Aranyi s Szoboszlai sem tud erről." (Sárospataki Református Lapok 5. szám.)

10.000 P-s pályázatot hirdet a kecskeméti jogakadémia. A Kecskeméti Református Jogakadémia pályázatot hirdetett a „Törvényhozói, végrehajtó és bírói hatalom a magyarországi református egyházban” címmel abszolút értékű tudományos munka elkészítésére. A munka beadási határideje 1945. évi december hó 31-e. A pályamunka díja 10.000 P, amely összeg 250 mázsa búza hatóságilag megállapított árának felel meg. A pályázatok jelleges levél kíséretében a főiskola dékánjánál adandók be. A beérkező pályaműveket öttagú bírálóbizottság bírálja el, melynek két tagját a főiskola tanári kara, két másik tagját az Egyetemes Református Konvent, egyet pedig Kecskemét thj. város közönsége küldi ki. (E. U.)

Győrffy István-kollégium alakult másfél évvel ezelőtt Debrecenben, Veress-u. 10. szám alatt lévő saját házában. Célja az, hogy faluról az egyetemre került tehetséges ifjak számára egy olyan otthont biztosítson, ahol egymás között maradnak és a városi életben is megőrzik — nemzeti szempontból — rendkívül értékes eredeti népi sajátosságait. A faluról bekerült ifjúságot ugyanis az a veszély fenyegeti, hogy elszakad azoktól a gyökerektől, amelyekből tehetsége, képességei sarjadtak, és éppen ezért értékben csökkent. A Győrffy-kollégiumban azonban egymásközt élnek azok az egyetemi hallgatók, akiket a magyar falu küldött. Ezekben a kis embertömbökben jobban megmaradnak a közös szálak, a szülőföld emlékei, szokásai, lelke, melyek az egymás között lefolytatott beszélgetések során újra és újra felelevenednek és frissen megmaradnak. A Győrffy-kollégium tanárelnöke, Karácsony Sándor egyetemi tanár, az ifjúság lelkes barátja. Az ő tanítványainak alkotása ez az igéretteljes kezdeményezés. (D. E. M.)

A szórványkérdés ügyének szentelte a debreceni kistemplomi egyházzsolt, mult szombaton, január 29-én rendezett szeretetvendégségét. Előadást tartottak: Tamás Ferenc missziói lelkész a szórványkérdésről; Uray Sándorné a csikmegeyi csángó magyarokról; utána ugyanebből a témakörből száz darab eredeti színes felvételi képet vetítettek le, megfelelő magyarázattal kísérve. A szeretetvendégség tisztá jövedelmét (250 P) a szórványmagyarság támogatására ajánlotta fel az egyházzsolt. A vetített képek iránt, a hallgatóság körében oly nagy érdeklődés nyilvánult meg, hogy azokat tea-esten kívül, ugyancsak a szórvány-misszió javára, más közönség előtt is be fogják mutatni.

Kétszázhuszonkilenc kitérővel szemben négyszázötven tértek be a református egyházba Budapesten az 1943. évben. **Megjelent** a tiszántúli református egyházkerület 1943. évi közgyűléseinek, tanácsuléseinek és bírósági üléseinek jegyzőkönyve, Dr. Ferenczy Károly egyházkerületi főjegyző kiadásában. A nagy gonddal, komoly precizitással és alapos hozzáértéssel készült jegyzőkönyv ezúttal lényegesen kisebb terjedelmű: ennek elérése az új egyházkerületi főjegyző különös érdeme.

Felekezeti közti istentiszteleti helyiség nyílik meg a debreceni egyetemi klinikatelepen, ahol eddig egyik felekezet sem élvezett külön helyiséget arra, hogy ott istentiszteletet tarthasson. Most az egyetemi tanács azt határozta, hogy a telep északkeleti sarkában, a református diakonisszaintézetrel szemben lévő, ú. n. ravatalozó helyiséget a különböző egyházak rendelkezésére bocsátja, hogy ott felváltva, de kizárólag a betegek számára, istentiszteleteket tarthassanak. Szigorúan kiköti a határozat, hogy a helyiség eddigi jellegét fenn kell tartani, tehát ott építészeti átalakításokat nem lehet végezni. A debreceni református egyház nagyérdői (egyetemi) körzete örömmel vette tudomásul az egyetemi tanács engedélyét.

Rövidesen kiírják a pályázatot a debreceni Központi Egyetem aulájának freskóira. A debreceni egyetem központi épülete Európa egyik legmodernebb, legszebb egyetemi épülete. A művészi és gyakorlati szempontból semmi kívánnivalót hátra nem hagyó épület egyetlen hiányossága eddig talán az volt, hogy az aulá falai üresen állottak. Már régóta tervezték az aulá freskókkal való ékesítését, de a terv mind- eddig alig került közelebb a kivitelezéshez. E tanévben Dr. Bodnár János, az egyetem idei rektora kezébe vette az ügyet. Az egyetemi tanács megállapította a megfestendő freskók témáját s azt *Tasnádi Nagy* András, a művészeti tanács elnöke is helybenhagyta. Ezek szerint az aulának az egyetemi tanács asztala mögötti falán *annak a képviselő-*

házi ülésnek képe lesz, amelyen 1912-ben a debreceni egyetem létesítését elhatározták. Gróf Tisza István volt akkor a ház elnöke, az ő alakja fog a freskó előterében állani. Az egyetemi tanácsal szemben lévő falra a központi épület alapkövetélteli ünnepségét megőrkítő freskó fog kerülni. Középpontjában a Kormányzó Úr jenkölt alakjával. A mennyezetekre is kerülnek falfestmények: a régi kollégiumi diákkötel egyes jeleneteit ábrázoló freskó. Az egyetem ezzel is kifejezésre akarja juttatni azt a kapcsolatot, amely az ősi református Kollégiumhoz fűzi. Mint értesülünk a kultuszminisztérium rövidesen kiírja a pályázatot a freskók festésére. (D. U. H.)

A debreceni tanítótestület tiszteletreméltó határozata. A debreceni tanítótestület a mult héten tartotta, előbb választmányi, azután közgyűlést. A választmány és most a közgyűlés egyöntetű helyesléssel és tetszéssel fogadta el a gondolatot, melyet Molnár János igazgató vetett fel. Ennek értelmében a jelenlévők elhatározták, hogy ha a jövőben a tanítótestület tagjait akármilyen formában háborús csapás érné, a testület, illetve a segélyegyesület tagjai minden erejükkel támogatják a segítségre szorulókat. Ez a segítség a szükséghez mérten nemcsak pénz-, hanem természetbeni adomány is lehet.

Id. Sáfár Imre nyugalmazott lelképásztortestvérünk haláláról adtunk hírt Lapunk mult heti számában. A lapzárta előtt érkezett rövid híradást ezúttal a következőkkel egészítjük ki: A megboldogult, mint segédlelkész, a szalmári egyházban kezdte meg lelkészi szolgálatát. Innen hívták el az atyai reformátusok rendes lelképásztorul, kiknek körében, több mint félévszázadon keresztül szolgálta az ő Urát nagy hűséggel és szerénységgel. Temetése folyó hó 13-án délután ment végbe városunkban nagy részvét mellett; koporsója felett Sárközi Lajos és Boros Jenő lelkészek hirdették a vigasztalás igéjét.

Dr. Benedek Zsolt öröke. Megírtuk a Debreceni Protestáns Lapban, hogy Dr. Benedek Zsolt konventi főtanácsos, 1944 január elsejével nyugalomba vonult. Erre vonatkozólag érdekes és tanulságos cikket közöl a most már Budapestén megjelenő „Lelkészegyesület” hasábjain, a mi jó Egerházy Lajos bátyánk. Hármass mértéket állít fel a Benedek Zsolt eljövendő utódával szemben: legyen okvetlenül lelkészjellegű egyén; legyen jogi végzettsége is; de ugyanakkor „igen ügyes, életrevaló, gyakorlatias érzékű, szervezőképes, pénzügyi és gazdasági tehetséggel megáldottnak kell lennie...” Súlyos követelmények s akik a kérdésben döntenek: Diogenes lámpásával induljanak útra. Még ez is aligha segít. Isten Lelke fogja megmutatni, alázatos órállók tiszta szívében, hogy e nehéz és válságos időkből ki legyen hát az utód?!

Helyesbítés. Kutsar Dezső, a debreceni egyházzsolt köztség anyakönyvvezető lelkésze a következő sorok közlését kérte: «A Debreceni Protestáns Lap folyó évi jan. 30-i 5. számában „A debreceni református egyház szomorú reverzális-statisztikája” cím alatt megjelent közlemény egyes adatai helyesbítésre szorulnak. Ennek oka az, hogy az állami anyakönyvben a vallásmegegyezést csak 10—15 napi késedelemmel jegyzik fel a vegyesházasságoknál, mivel a polgármesteri hivatal a házasság megkötése után kb. ennyi idő múlva közli a megegyezés tényét a hivatallal. Ennek folytán a december hó második felében kötött vegyesházasságokról csak a következő év januárjában állapítható meg, hogy történt-e megegyezés vagy sem. Így történt, hogy a hivatkozott közleménynek a vegyesházasságokkal kapcsolatos számadatain változtatást kell eszközölni. Reverzális ugyanis javunkra nem 89, hanem 109, kárunkra nem 104, hanem 114 esetben kötött, megegyezés nélkül pedig nem 178, hanem 144 vegyesházasság kötött. Így veszteségünk nem 15, hanem 5 reverzális. De nem felel meg a tényeknek a közlemény azon állítása sem, hogy „nagyobb a veszteségi arányszám 1943-ban minden előző évinél”, mert amíg 1943-ban még a téves adatok szerint is csak 15 volt a veszteségünk, addig 1942-ben 18. A helyes adatok szerint pedig az 1943. évi 5 veszteséggel szemben 1942-ről 18 veszteség áll.»

HIVATALOS ÉRTEŚÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

234—1944. sz. TÁRGY: Hadiárva és hadigymolt tanulók díjkezdménye.

KÖRLEVÉL

közép-, középfokú iskoláink igazgatói és fenntartó-testületeihez.

A m. kir. Minisztérium 1943. évi 3330. M. E. sz. rendeletében úgy intézkedett, hogy a tanulóotthonokban a férőhelyek számának 5%-át a középiskolába, a középfokú és szakiskolákba, továbbá a tanonciskolába járó hadiárva tanulók és az I. vagy II. járadékosztályú hadirokkantaknak hadigymolt gyermekei részére kell fenntartani.

Felhívom közép-, középfokú iskoláink igazgatóit és fenntartótestületeit, hogy a m. kir. Minisztérium 1943. évi 3330. M. E. sz. rendeletében foglaltakhoz alkalmazkodjanak. Debrecen, 1944 február 2.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

Az erdélyi református egyházkerület püspöki hivatalától.

261—1944. p. sz.

KÖRLEVÉL

a középiskolai vallásánárképesítő vizsgálatok tárgyában.

Tudomására hozom az érdekelteknek, hogy a folyó évi legközelebbi vallásánárképesítő vizsgálatot március 21-én délelőtt 9 órára tűzöm ki.

Felkérem azért mindazokat, akik vizsgálatra jelentkezni óhajtanak, hogy a vallásánárképesítésről szóló Szabályzatban megkivánt okmányokkal ellátott folyamodványukat vizsgadíjjal együtt hozzám legkésőbb február 21-ig juttassák el. Tekintettel arra, hogy egy alkalommal csak tizenkét (12) jelöltet bocsátunk vizsgálatra a jelentkezés sorrendje szerint, az esetleg fölös számban lévő jelentkezők számára új terminust fogunk megállapítani lehetőleg oly módon, hogy abból hátránya senkinek se származhassék. Az új terminust, valamint a vizsgálatra vonatkozó egyéb tudnivalókat szükség szerint a jelentkezés után közöljük a jelöltekkel.

Felhívom továbbá a figyelmet arra, hogy a félévre terjedő és nyolcosztályos középiskolákban (a négy alsó osztály polgári is lehet) végbement hospitálásról szóló megfelelő bizonyítvány nélkül senki sem bocsátható vizsgálatra, valamint arra, hogy a jelölt köteles a vallásánári próbatanítást két példányban leírva a vizsgálat megkezdése előtt benyújtani; a nagyméltóságú Konvent 264—1943. jkvi számú határozata alapján a vallásánári vizsgálatért benyújtott folyamodvány felszerelendő egy olyan szolgálati bizonyítvánnyal is, amilyent a lelkészsképesítő vizsgálatnál szokásos benyújtani.

Az erdélyi református egyházkerület vizsgálóbizottsága által kibocsátott Tájékoztató 1 pengőért kapható a Theológia igazgatóságánál: Kolozsvár, Református Theológia, Hitler-tér 13.

Kolozsvár, 1944 január 27.

Vásárhelyi János,
püspök.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közléni kell tenni és a Kiadóhivatal címére (Debrecen, Kálvin-tér 17. Püspöki hivatal. Postafiók 65.) kell beküldeni.

Hirdetési díj szabanként 10 fillér. Legkisebb hirdetési díj 2 pengő.

Máramarossziget református gimnáziumának fenntartótestülete pályázatot hirdet egy magyar-latin, földrajz-termesztetrajz, esetleg vegytan, magyar-német és rajzszakos taniszékre. Pályázhatnak középiskolai képesítésű protestáns vallású okl. tanárok. Illetményeik az állammal azonosak. A pályázók kellőképpen felszerelt kérvényüket a gimnázium igazgatóságához február 15-ig nyújtják be.

Kék református egyházközsége betegszabadságon lévő tanítónője pótlásul azonnali belépés mellett egyelőre

március 19-ig szóló megbízással ideiglenes helyettes tanítónőt keres. Javadalom: törvénytörvény. Kötelesség: kijelölt osztályok tanítása, belmisszióban segédkezés. Jelentkezés Református Lelkeszi Hivatalba (Kék, Szabolcs megye) küldendő.

TARTALOM:

Szele Miklós: Nietzsche ideje
ifj. Dr. Varga Zsigmond: Svájci egyházi tapasztalataim
Irodalom — Hírek az egyházmegeyéből — Krónika —
Hivatalos értesítés — Pályázati hirdetések —
Hirdetések

DR. ERDŐS JÓZSEF:

„HEIDELBERGI KÁTÉ” 12. kiadása
ÚJBÓL KAPHATÓ. Ára: 60 fillér

DR. ERDŐS KÁROLY:

„AZ ÉN VALLÁSOM” 6. bővített kiadása
MEGJELENT. Ára: 1— pengő

MEGRENDELHETŐ:

Méliusz

KÖNYVKERESKEDÉS
Debrecen, Ferenc József-út 26.

Szövetek, selymek,

fűggönyök, fűggönykelmek, retikülök, kötött-
árunk, női és férfifehérművek, rövidárúk
nagy választékban.

PETRIK KÁROLY DEBRECEN,
női és férfi divat üzlete Ferenc József-út 25.

KISS FERENC

Telef.: 384-447.

ötvtanár, ref. presbiter

BUDAPEST IV., HARISBAZÁR-U. 3.

Úrvaesorai és keresztelei edények,
nászajándékok, ékszerek stb.

Törött tárgyakat javítok, becserélek. Aranyozok, ezüstözök.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés

DEBRECEN

TELEFON: 20-06 és 15-48

Alapította:
Sesztina János
1819-ben.

IPARI, MEZŐGAZDASÁGI, HÁZTARTÁSI,
GÁZOLTALMI és LÉGVÉDELMI CIKKEK.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.
Betéteket legelőnyösebben gyűmölcsözött
és azonnal kifizet.

KÖLCSÖNÖKET ALLANDÓAN FOLYÓSÍT.

Telefonok: 17-70 és 22-32.

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA

ORGONA- ÉS HARMÓNiumGYÁR RT.

PÉCS, József-u. 30. TELEFON: 17-14.

Fióküzem: Rákospalota, Pázmány-utca 72. sz.

Telefon: Budapest, Új orgonák, mindennemű javítás és
494-497. átépítés. Kítűnő hangú harmóniumok.
Mélynyos feltételek, művészi kivitel.

